

zaaknummer 2012 T852

Datum beslissing 10 april 2013

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.B.M. Kaaij, advocaat te Nijmegen,

tegen:

pater [naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de orde van de Minderbroeders Franciscanen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 oktober 2012.

Op 12 december 2012 is bij de griffie een brief met bijlagen ingekomen van dr. [naam], minister provinciaal van de orde van de Minderbroeders Franciscanen, als gemachtigde van aangeklaagde.

Op 13 maart 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Kaaij voornoemd. Namens aangeklaagde is verschenen dr. [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1 Klager stelt dat hij omstreeks 1965 meerdere malen seksueel is misbruikt door aangeklaagde. Klager was misdienaar in de [kerk] in [plaats], waar aangeklaagde kapelaan was. Klager komt uit een streng katholiek gezin, waarin een wekelijks kerkbezoek verplicht was en waarbij "meneer kapelaan" met regelmaat thuis kwam voor een borrel en een sigaar. Klager moest als misdienaar kerkboekjes verkopen en stond daarvoor bij de ingang van de kerk. Na de mis, wanneer alle kerkgangers weg waren en de koster zijn werk had gedaan,

moest klager op de pastorie komen om het opgehaalde geld te tellen. Klager weet nog dat hij het witte plastic bakje met geld naast de andere bakjes moest zetten en dat hij door aangeklaagde gedwongen werd om op schoot te komen zitten. Klager wilde dit niet. Hij was tenslotte al 9 jaar. Klager herinnert zich ook dat hij de witte tafel probeerde vast te pakken om zich los te wringen. Aangeklaagde was echter sterk, trok klager op schoot en hield hem stevig vast om zijn middel. Klager keerde de geldbakjes om en ging tellen. Aangeklaagde begon daarbij over het bovenbeen van klager, die een korte broek droeg, te wrijven en te strelen. Klager voelde zich hierbij zeer ongemakkelijk, maar aangeklaagde zei dat klager niet lastig moest doen, anders zou hij aan de ouders van klager vertellen, dat hij stout was geweest. Deze handelingen hebben enkele weken achter elkaar plaatsgevonden. Aangeklaagde ging steeds verder en uiteindelijk ging aangeklaagde met zijn hand via de broekspijp van klager geheel in zijn korte broek en masturbeerde klager. Klager moest verder met het sorteren van het geld, terwijl aangeklaagde hem betastte. Ook kwam het voor dat de pij omhoog ging en klager op de blote benen van aangeklaagde moest blijven zitten. Klager weet zich nog “het vieze haar” te herinneren. Ter zitting heeft klager verklaard dat aangeklaagde ook de hand van klager pakte en deze naar het geslachtsdeel van aangeklaagde bracht. Klager werd dan bevolen om het geslachtsdeel op en neer te bewegen. Wanneer klager probeerde te ontkomen en zich hiertoe afzette, kwam zijn hand ongewild weer in de schaamstreek van aangeklaagde en voelde klager iets hards en ruws. Klager herinnert zich nog de “rare ”geluiden die aangeklaagde maakte en de snelle ademhaling. Het seksueel misbruik heeft een half jaar lang geduurd.

Klager heeft het gebeuren aan zijn ouders verteld, maar zij geloofden hem niet. De ouders namen het zelfs op voor de kerk, klager kreeg straf en moest misdienaar blijven. Klager kwam er achter dat een vriendje van hem, [naam], die ook misdienaar was, soortgelijke ervaringen had met aangeklaagde. Ook zijn ouders geloofden hem niet. Klager is samen met [naam] naar het politiebureau gegaan om hierover te vertellen. Klager weet niet meer of hij iets ondertekend heeft. Klager had nog een vriend, [naam], die misdienaar was, maar met hem heeft hij nooit over iets gesproken. Wel heeft klager van zijn zus begrepen dat ook [naam] door aangeklaagde was misbruikt, dat de ouders van [naam] hem wél geloofden en tegen aangeklaagde aangifte hebben gedaan. Volgens de zus van klager hebben de ouders van [naam] contact gezocht met de ouders van klager en deze schijnen toen wel geschrokken te zijn. Met klager zelf hebben de ouders nooit hierover gesproken. De ouders van klager hadden een bedrijf in het kleine [plaats] en waren waarschijnlijk bang dat er gepraat zou worden.

2.2 Klager zag als kind de kerk als beschermende instantie en ook in zijn ouders had klager als kind een grenzeloos vertrouwen. Het verlies van deze bescherming van kerk en ouders ziet klager als een onherstelbare schade, waardoor hij voor de rest van zijn leven is getekend. Klager is het vertrouwen in mensen zowel privé als zakelijk kwijtgeraakt.

Sinds zijn achttiende is klager zelfstandig ondernemer, omdat het voor hem onmogelijk was om voor een werkgever te werken. Klager vond en vindt het nog steeds moeilijk om opdrachten van anderen uit te voeren. Het huwelijk van klager is stukgelopen, doordat wederom het vertrouwen van klager werd geschonden. Het doet klager veel verdriet dat hij zijn dochter al twintig jaar niet heeft gezien.

Klagers juridisch adviseur heeft ter zitting aangevoerd dat het klager veel moeite heeft gekost om tegenover haar zijn verhaal te doen. Zij was de eerste aan wie klager na vijftig jaar heeft proberen te vertellen wat hem was overkomen. In verband met een recente hartaanval is klager ook bang om alles te vertellen, omdat daarmee te veel emoties zouden loskomen. Klager heeft bovendien een eigen bedrijf en is verantwoordelijk voor twaalf mensen. Tot nu toe heeft klager geweigerd in therapie te gaan om zijn traumatische ervaringen te verwerken uit vrees niet langer in het bedrijf te kunnen functioneren.

2.3 Het doel van de klachtenprocedure voor klager is om gehoord te worden. Klager wil erkenning dat het seksueel misbruik heeft plaatsgevonden en dat spijt wordt betuigd. Klager wil bij een gegrondverklaring door het Bisdome praten over een passende financiële compensatie.

3. Inhoudelijke reactie op het klaagschrift

3.1 De minister provinciaal heeft in zijn reactie gesteld dat aangeklaagde sinds enige maanden in de gesloten afdeling [naam] van [zorgcentrum] in [plaats] verblijft. Aangeklaagde is noch in staat ter zitting te verschijnen noch om zich te verweren.

Aangeklaagde is nog wel in staat geweest om de minister provinciaal te machtigen in de zaak van de heer [naam], welke een grote gelijkenis vertoont met de onderhavige zaak. De minister provinciaal laat het aan de Klachtencommissie over of deze machtiging ook beschouwd mag worden als een machtiging tot optreden in deze zaak. De minister provinciaal wijst, gezien de grote gelijkenis in beide zaken, in zijn inhoudelijke reactie naar zijn eerdere reactie in de zaak van de heer [naam].

3.2 De minister provinciaal [naam] heeft in die reactie d.d. 23 juli 2012 bericht dat hij tweemaal met aangeklaagde over de klacht heeft gesproken. Aangeklaagde bleek niet meer in staat een samenhangend verhaal te vertellen. Hij reageerde geschokt en verontwaardigd, maar ontkende niet dat er "iets" geweest was. Ook maakte aangeklaagde melding van een onderhoud in het verleden met een officier van justitie. Aangeklaagde is echter nooit vervolgd, zodat er in zijn optiek ook nooit sprake van iets ernstigs geweest kan zijn.

In het persoonsdossier van aangeklaagde heeft de minister provinciaal geen aanwijzingen gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Wel heeft de minister provinciaal van de huidige plaatselijke overste vernomen dat tijdens diens laatste studiejaar (1966) de fratersstudenten in het klooster te [plaats] op de hoogte zijn gesteld van een zaak van misbruik en dat aangeklaagde daarbij betrokken was, waardoor hij weg moest uit [plaats].

3.3 Nieuw in de klacht van klager is dat er volgens klager sprake is van nog een slachtoffer: [naam]. Zijn ouders hebben aangifte gedaan en dat heeft dan mogelijk geleid tot bekendheid en het daaropvolgend vertrek van aangeklaagde uit [plaats].

De minister provinciaal heeft voorts verklaard dat het duidelijk moge zijn dat hij ervan uitgaat dat klager de waarheid spreekt. Hij biedt dan ook zijn oprechte verontschuldigheden aan en wil meewerken aan een goede afhandeling van de klacht. De minister provinciaal nodigt bovendien klager uit voor een persoonlijk gesprek om nog beter blijk te geven van zijn afschuw over het gebeurde.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde handelingen moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn achtenveertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Door de geestestoestand van aangeklaagde kan hij niet meer gehoord worden.

De Klachtencommissie heeft bij haar advies het volgende in aanmerking genomen. Klager heeft verklaard dat aangeklaagde zijn geslachtsdeel betastte, dat klager werd gemasturbeerd en dat klager aangeklaagde moest masturberen. Voorts heeft hij verklaard dat de handelingen zeker gedurende een half jaar hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is van oordeel dat het verhaal van klager oprecht is overgekomen. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast ondersteunt de zaak van de heer [naam] (zaaknummer 2012 T756) het verhaal van klager. Ook de heer [naam] verklaart over het betasten door aangeklaagde en het over en weer masturberen van en door aangeklaagde. Zowel de aard van de handelingen als de periode, het jaar 1965, waarin het misbruik plaats heeft gevonden, komen overeen. De Klachtencommissie heeft op 14 november 2012 in deze zaak geadviseerd de klacht gegrond te verklaren, welk advies door de minister provinciaal is overgenomen.

Ook uit de verklaringen van de minister provinciaal, zowel schriftelijk als ter zitting, blijkt dat hij niet twijfelt aan het door klager gesteld seksueel misbruik door aangeklaagde.

Op grond van het vorenstaande acht de Klachtencommissie aannemelijk dat de gebeurtenissen, die klager schetst, zich hebben voorgedaan en dat dit misbruik ongeveer gedurende een half jaar met een frequentie van enkele keren per week heeft plaatsgevonden. De Klachtencommissie zal dan ook adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.4 Het behoeft geen betoog dat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van zijn gezag als religieus. Bovendien bevond klager zich als misdienaar in een afhankelijkheidsrelatie tot aangeklaagde. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas elf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een vertegenwoordiger van de kerk, waarin hij, zoals hem was geleerd, alle vertrouwen moest en kon hebben.

4.5 Door de gezondheidstoestand van aangeklaagde kunnen jegens hem geen maatregelen meer worden genomen. De minister provinciaal heeft ter vermindering van het klager aangedane leed een eerste stap gedaan door schriftelijk en daarna ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen, oprecht spijt te betuigen en aan te bieden met klager persoonlijk in gesprek te gaan.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de minister provinciaal van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de minister provinciaal van de Minderbroeders Franciscanen de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 10 april 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden. Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de minister provinciaal en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de minister provinciaal binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de minister provinciaal daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de minister provinciaal.